

VÄIKE- MAARJA GÜMNAASIUMI ÕPPEKAVA

SISUKORD

1. Üldsätted	2
2. Üldosa	
• VMG üldeesmärgid	4
• pädevuste kujundamine VMG-s	6
• õpikeskkond	14
• õppekorraldus	15
• III kooliastmes läbivates teemadest lähtuva või lõimiva loovtöö korraldamise põhimõtted	22
• läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted VMG-s	23
• ülekoolliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted	36
• hindamise korraldus ja põhimõtted põhikoolis ja gümnaasiumis	37
• hindamisest teavitamise tingimused ja kord	42
• õppes puudumisest teavitamise kord	43
• õpilaste ja vanemate teavitamine ja nõustamine	45
• tugisüsteemid ja nende rakendamine	46
• karjääriteenuste korraldus	49
• õpetaja töökava koostamise põhimõtted	50
• klassijuhatajatöö eesmärgid	51
• õppekava uuendamise ja täiendamise kord	52

1. ÜLDSÄTTED

Visioon

VÄÄRT KOOL VIRUMAA VEEREL

Missioon

õppija arengu toetamine ajakohases, sõbralikus ja õppimist motiveerivas keskkonnas.

1. Väike-Maarja Gümnaasiumi õppekava (edaspidi ÕK) aluseks on Põhikooli ja Gümnaasiumi riiklikud õppekavad.
2. Väike-Maarja Gümnaasiumi ÕK on Väike-Maarja Gümnaasiumi õppe- ja kasvatustöö alusdokument, mis on avatud pidevaks edasiarendamiseks. Õppe - ja kasvatusprotsessi kaudu luuakse tingimised õppekavas määratud üld-, õppeaine- ja valdkonnapädevuste saavutamiseks.
3. Väike-Maarja Gümnaasiumi ÕK terviktekst on kooli raamatukogus ja veebilehel kättesaadav.
4. Õpetajad koostavad Väike-Maarja Gümnaasiumi ÕK üldosa ja riikliku ÕK alusel ainekavad ning igal õppeaastal töökava õppeveerandite/kursuste kaupa kõikidele klassidele, keda nad õpetavad.
  - 4.1. Ainekavades esitatakse põhikoolis klassiti ning gümnaasiumis kursuseti: õppe-eesmärgid; õppetegevus; õpitulemused; õppesisu; ainetevahelised seosed; seos läbivate teemadega; kasutatud õppekirjandus; õppevahendid. Ainekava koostamisel arvestab õpetaja klassi omapära ja suundumust, kooli arengusuunda ja eripära, õpilaste vaimseid ja kooli materiaalseid ressursse.
  - 4.2. Gümnaasiumi ainekavad koostatakse kursustena. Kursuse pikkus on 35 tundi.
  - 4.3. Õpetaja töökavas sisaldub tunni toimumise aeg; teema/alateema; mõisted; õppematerjalid/vahendid; hindamine; märkused. Aineõpetaja töökavas täpsustatakse kooli õppekava üldosas ja ainekavas esitatut, arvestades konkreetseid õpilasi, kasutatavat õppekirjandust ja – materjale, õppeaasta üldtööplaani. Aineõpetajate töökavad on vormistatud õppeveerandite kalenderplaanina, kus õppesisu on liigendatud ulatuslikumate teemade järgi. Näidatud on olulisemad alateemad, käsitletavad põhimõisted, kasutatavad meetodid, oodatavad õpitulemused ja nende kontrollimise/hindamise aeg ning moodused. Töökavas kajastuvad läbivad teemad märkusena LT, kusjuures märgitakse ka läbiv teema.
  - 4.4. Igal õppeaastal esitatakse õppekava lisadena gümnaasiumi valikkursuste loend ja ainekavad.
  - 4.5. Ühtsed kasvatustöö põhisuunad õppeaastaks määratakse ära iga õppeaasta eel õppenõukogu otsusega, mille põhjal klassijuhatajad ja aineõpetajad määratlevad õppeaasta tegevuste rõhuasetused.

5. Väike-Maarja Gümnaasiumi ÕK koosneb üldosast ja ainekavadest.
6. Väike-Maarja Gümnaasiumi ÕK üldosas sisalduvad:
  - 6.1. Väike-Maarja Gümnaasiumi õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted;
  - 6.2. õppe- ja kasvatuse korraldus ja ajakasutus;
  - 6.3. tunnijaotusplaan õppeaineti ja aastati, valikkursused põhikoolis;
  - 6.4. õppesuunad, tunnijaotusplaan ning valikkursused gümnaasiumis;
  - 6.5. läbivad teemad, nende käsitlemise põhimõtted;
  - 6.6. ülekoolliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted;
  - 6.8. hindamise korraldus;
  - 6.9. õpilaste ja vanemate teavitamine ja nõustamine;
  - 6.10. tugisüsteemid ja nende rakendamine;
  - 6.11. karjääriteenuste korraldus;
  - 6.12. õpilasesinduse töö;
  - 6.13. huviringid;
  - 6.14. õpetaja töökava koostamise põhimõtted;
  - 6.15. klassijuhatajatöö eesmärgid;
  - 6.16. õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

2. ÜLDOSA

Väike-Maarja Gümnaasiumi üldeesmärk on õpetada ja kasvatada kodanikke, kes oskavad koolis omandatud teadmisi ja oskusi rakendada ning on orienteeritud pidevale enesearendamisele; toetada õpilase vaimset, füüsilist, kõlblist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut.

Kooli ülesanne on aidata kujuneda isiksusel, kes:

- tunneb end väerika Eesti riigi kodanikuna;
- kes on teadlik seadustest, oma kohustustest ja vastutusest;
- austab kaasinimesi, nende vabadust ja väarikust;
- arvestab heade tavade ja kõlblusnormidega;
- kannab edasi oma rahva kultuuritavasid ja kombeid;
- omab arusaama oma seosest kogu inimkonnaga;
- oskab iseseisvalt teha õigeid valikuid;
- oskab luua seoseid ümbritsevast keskkonnast ja aru saada erinevatest nähtustest;
- hoiab ja säästab loodust;
- hindab esteetilisi väärtusi;
- omab koostööoskusi;
- on motiveeritud enesearendamiseks, elukestvaks õppeks ja sobiva elukutse leidmiseks.

Väike-Maarja Gümnaasiumis on väärtustatud:

- iga õpilane;
- õpetamise kõrge tase;
- iseseisev ja loov mõtlemine;
- õppimis- ja õpetamisvõimaluste loomine,
- traditsioonid,
- avatus ja koostöö;
- tervis;
- ausus, austus, tolerantsus;
- innovatiivsus.

VMG ÕK koostamisel, piirkondliku koostöö kujundamisel, kooli ja klassi tasandil õpetust kavandades ja tegelikus **õppeprotsessis lähtutakse järgmistest põhimõtetest:**

- luua eeldused haritud inimeste kujundamiseks – läbi hariduse väärtustamise, vaimsuse ja kultuuriseoste;
- aidata kujuneda isiksusel, kes tunneb end väarika Eesti riigi kodanikuna, kes on teadlik seadustest, oma kohustustest ja vastutusest; austab kaasinimesi, nende vabadust ja väarikust; omab arusaama oma seosest kogu inimkonnaga;
- iga õpilase andekuse ja võimekuse arendamine;
- kujundada õpilastes sisemist distsipliini;
- süstemaatiline õpilaste tunnustamine ning toetamine;
- õppe- ja kasvatusprotsess pakub mitmekesiseid õpikogemusi, oluline on teadmiste, oskuste, arusaamise, mõistmise ühtsus;
- iseseisva õppimise ja koostööoskuste arendamine;
- aidata õpilastel jõuda selgusele oma huvides ja võimetes ning tagab valmisoleku õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks.
- ÕK on avatud pidevaks edasiarendamiseks ja korrigeerimiseks vastavalt muutustele kooliarenduses, ühiskonnas ja teaduses.

Pädevuste kujundamine Väike-Maarja Gümnaasiumis.

- ≡ Pädevus on asjakohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või –valdkonnas tulemuslikult toimida.
- ≡ VMG ÕK taotleb õpilastel üld-, valdkonna- ja ainepädevuste kujundamist.
- ≡ Õpetaja töökava koostamise ja selle elluviimise kaudu loob õpetaja tingimused õppekavas määratud pädevuste saavutamiseks.
- ≡ Läbi õppimise – õpetamise – kasvatamise taotleb VMG ÕK järgmiste üldpädevuste kujunemist:

väärtuspädevus – oskus hinnata oma inimsuhete väärtuslikkust, seost looduse, oma ja teiste rahvaste kultuuridega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt;

sotsiaalne pädevus – suutlikkus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;

enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; järgida terveid eluviise; lahendada iseendaga, oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid ning inimsuhetes tekkivaid probleeme; üldkehtivate moraalinõuete järgimine;

õpipädevus – oskus ja suutlikkus õppida, planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates kontekstides ning probleeme lahendades; arusaam õppimise vajalikkusest;

suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista loetut; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt:

matemaatikapädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades;

ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua, seada eesmärgid ja neid ellu viia; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest; reageerida paindlikult muutustele ning julgus võtta arukaid riske.

- ≡ Õppeainepädevus kujuneb saavutatud õpitulemuste alusel. Taotletavad õppeainepädevused määratletakse ainekavas kooliastmeti.
- ≡ Üldpädevuste ja õppeainepädevuste ning õpetuse integratsiooni tulemusena kujunevad õpilasel ulatuslikumad valdkonnapädevused. Valdkonnapädevuste kujunemist toetavad

õpitulemused. VMG ülesandeks on toetada valdkonnapädevuste kujunemist järgmistes ainevaldkondades – keel- ja kirjandus, võõrkeeled, matemaatika, loodusained, sotsiaalsed, kunstiained, tehnoloogia ja kehaline kasvatus.

I kooliastmes taotletavad pädevused:

- peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
- tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;
- teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt; oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;
- suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;
- mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid äraõpitud väljendeid ja lihtsamaid fraase;
- arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades;
- käitub loodust hoidvalt;
- oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;
- oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;
- austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid;
- oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest;
- hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve; oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda;
- teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda ning on valmis seda tegema.

Õppe ja kasvatus rõhuasetused I kooliastmes:

Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatus põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks  ppet oks. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. Esimeses kooliastmes keskendutakse:

- kõlbeliste tõekspidamiste ning heade k itumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
- positiivse suhtumise kujunemisele koolis k imisesse ja  ppimisesse;
-  piharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud t o oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
- eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
- põhiliste suhtlemis- ja koost ooskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja v artustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;
-  piraskuste äratundmisele ning tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

 petaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni.

 ppet o korraldamise alus võib esimeses kooliastmes olla  ld petuslik t ooviis. Sõltuvalt õpilaste ettevalmistusest võib kasutada ka aine petuslikku t ooviisi või üld- ja aineõppe kombineeritud varianti.

II kooliastmes taotletavad pädevused:

- hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;
- oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest;
- väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;
- oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida;
- oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;
- oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;
- tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsust ja lihtsat infovahetust tuttavatel rutiinsetel teemadel;
- on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades;
- väärtustab säästvaid eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;
- oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;
- oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
- tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
- väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada;
- väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
- on leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II kooliastmes

Teises kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmisi- ja tegevusvaldkondade vastu.

- Teises kooliastmes keskendutakse:
  - õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitut praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;
- huvitegevusvõimaluste pakkumisele;
- õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
- õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitut praktilise eluga ning aitavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.

III kooliastmes taotletavad pädevused:

- tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, sekkub eiramise korral oma võimaluste piires;
- on õpihimuline, saab aru õppimise vajalikkust ning vajadusel oskab kasutada asjakohast nõu;
- tunneb ja austab eesti keelt ja kultuuri traditsioone ning aitab kaasa nende säilimisele ja arengule. Omab teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest ning suhtub tolerantsetl erinevatesse rahvustesse;
- suudab püstitada eesmäärke, tunneb oma võimeid, kontrollib enda käitumist ja võtab vastutuse oma tegude eest;
- suudab ennast õigekirjareegleid järgides kõnes ja kirjas arusaadavalt väljendada; mõistab ja saab aru erinevatest tekstidest;
- oskab ennast väljendada vähemalt ühes võõrkeeles;
- oskab loogiliselt mõelda, analüüsida ja üldistada, rakendades matemaatikas omandatud teadmisi;
- mõistab inimese ja keskkonna seoseid ning elab loodust ja keskkonda säästvalt;
- püüab toime tulla infoühiskonnas pakutavaga ning teab kriitilise lähenemise vajalikkust, oskab riskivabalt kasutada tehnilisi vahendeid;
- on igakülgsetl aktiivne ja vastutustundlik kodanik
- peab oluliseks ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne;
- huvitub ja peab lugu kunstist ja kultuuripärandist;
- oskab väärtustada enda ja teiste aega;
- suudab oma arvamust kujundada, põhjendada, kaitsta ja vajadusel muuta.

Gümnaasiumis taotletavad pädevused:

- käitub eetiliselt, järgib üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;
- vastutab oma valikute, otsuste ja kohustuste eest;
- kasutab erinevaid õpistrateegiaid, sealhulgas oskab koostada uurimistööd ja seda esitleda;
- oskab töötada meeskonnas ühiste eesmärkide saavutamise nimel;
- aitab kaasa eesti rahvuse, keele, kultuuri ja Eesti riigi säilimisele ja arengule ning näeb seda Euroopa ja teiste rahvaste kultuuri kontekstis;
- on teadlik erinevatest töövaldkondadest, tööturu suundumustest;
- oskab hankida teavet edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta, kavandab oma karjääri;
- mõtleb kriitiliselt ja loovalt, kasutab korrektset ja väljendusrikast keelt, põhjendab oma valikuid ning seisukohti;
- valdab vähemalt kahte võõrkeelt iseseisva keelekasutaja tasemel;
- kasutab matemaatilisi teadmisi ja meetodeid erinevates eluvaldkondades;
- omab väljakujunenud loodusteaduslikku maailmapilti, oskab vältida ja vähendada keskkonda kahjustavat tegevust;
- väärtustab ja järgib jätkusuutliku arengu põhimõtteid;
- oskab kasutada nüüdisaegset tehnoloogiat;
- on kujundanud oma kodanikupositsiooni, tunnetab end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja globaalses kontekstis;
- hindab kunsti;
- järgib tervislikke eluviise.

Õpikeskkond.

≡ Õppimise aluseks on kogemus, mille õpilane omandab vastastikusel toimes füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonnaga. Õpikeskkond toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kannab õppekava alusväärtusi ja oma kooli vaimsust ning säilitab ja arendab edasi paikkonna ja koolipere traditsioone. Õpikeskkonnaks on ka kodu ja laiemas elukeskkonnas toimuvad muutused.

≡ Hoiakute kujundamise võtmeisik on õpetaja, kelle ülesanne on pakkuda isiklikku eeskujut, toetada õpilaste loomupärast soovi enda identiteediselgusele jõuda ning pakkuda sobiva arengukeskkonna kaudu tuge aktsepteeritavate käitumisharjumuste väljaarendamiseks.

≡ Sotsiaalse, vaimse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel:

- koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt, austades nende eneseväärikust ning isikupära;
- arvestatakse, et õpilase õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu, arvestades sealjuures igapäevase individuaalsust;
- ennetatakse õpilastevahelist vägivalda;
- võimaldatakse õpilastele mitmekesiseid kogemusi erinevatest kultuurivaldkondadest;
- kasutatakse teadmisi ja oskusi reaalses olukorras; tehakse uurimistöid ning seostatakse erinevates valdkondades õpitavat igapäevase eluga;
- luuakse võimalusi õppimiseks ja toime tulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes (õpilane-õpetaja, õpilane-õpilane);
- kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -viise ja -vahendeid (sealhulgas suulisi ja kirjalikke tekste, audio- ja visuaalseid õppevahendeid, aktiivõppemeetodeid, õppekäike, õues- ja muuseumiõpet jms);
- luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel, tolerantsusel ja heatahtlikkusel;
- tagatakse õppes kasutatavate rajatiste ja ruumide turvalisus ning vastavus tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
- võimaldatakse kasutada eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatud õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
- tagatakse ruumide ja õppevara esteetiline väljanägemine;
- edendatakse kehalist tegevust ja tervislikke eluviise nii koolitundides kui ka tunnivaliselt.

≡ Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses keskkonnas.

Õppekorraldus

- VMG-s on traditsiooniline klassiõpe.
- Õppeaasta algus on 1. septembril.
- Õppe- ja kasvatuskorralduse põhivorm on õppetund. 1.-9. klassis õpitakse kõiki aineid kogu õppeaasta vältel, hinnatakse veerandite ja poolaastate kaupa. Ühes õppenädalas on 5 õppepäeva. Õppeaastas on kokku vähemalt 175 õppepäeva. Lõpuklassis on õppeveerandites kokku vähemalt 185 õppepäeva. Lõpueksami toimumise päeval ja vähemalt kahel päeval enne seda õppetunde ei toimu. Lõpueksami toimumise päev ja sellele eelnevad kaks päeva arvatakse õppepäevade hulka.
- Gümnaasiumis hinnatakse kursusepõhiselt.
- Õppetunnid toimuvad koolis või väljaspool kooli ekskursiooni või õppekäiguna.
- Kool toetab õpetajat klassi- ja kooliväliste õppetöövormide kavandamisel ja läbiviimisel: õppekäigud, õppematkad, õppeekskursioonid jms.
- Kool toetab õpetajat spetsialistide kaasamisel õppe- ja kasvatustöösse (külalislektorid ja – esinejad).
- Ainealaste teadmiste-oskuste kinnitamiseks, läbivate teemade käsitlemiseks ja üldpädevuste kujundamiseks kasutatakse lisaks järgmisi õppevorme: individuaalõpe, konsultatsioonid, aktused, spordipäevad, osalemine aineolümpiaadidel, loengud jms.
- Ainetundide jaotus klassiti põhikoolis ja kursuste jaotus gümnaasiumis määratakse VMG õppekava tunnijaotusplaanis, mis lähtub riiklikust õppekavast ning põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest.
- Kool töötab kahes õppehoones. 1.-4. klass õpib Pikk tn 23 algklassidemajas ja 5.-12. klass Pikk tn 1 gümnaasiumi peahoones.
- Õpilaste minimaalne nädalakoormus gümnaasiumiastmes on 32 tundi.
- Õpilaste lubatud suurim nädalakoormus põhikooli klassides on:

1. klass – 20 tundi	6. klass – 30 tundi
2. klass – 23 tundi	7. klass – 30 tundi
3. klass – 25 tundi	8. klass – 32 tundi
4. klass – 25 tundi	9. klass – 32 tundi
5. klass – 28 tundi	
- Kasutusel on ainete kabinetid. Koolil on 1 statsionaarne ja 1 liikuv arvutiklass, võimla, tööõpetuseruumid.
- Teatud õppetundideks jagunevad klassi õpilased gruppidesse:
  - ≡ 6. kl arvuti- ja kunstiõpetuses;
  - ≡ 8. kl matemaatikas;

- ≡ kui klassis on õpilasi rohkem kui 24, siis moodustatakse võõrkeele tundideks 2 gruppi;
- ≡ poisid ja tüdrukud kehalise kasvatuse tundideks alates 4. klassist;
- ≡ käsitöö ja kodunduse või tehnoloogiaõpetuse tundideks alates 4. klassist;
- ≡ arvutitundideks vastavalt vajadusele;
- ≡ õpperühmad võivad teatud õppeperioodiks vastavalt vajadusele ümber jaotuda õppijate arvust, huvist, tasemest või muust lähtuvalt;
- ≡ õpperühmad võivad koosneda erinevate klasside õpilastest;
- ≡ I kooliastme õpetaja on klassiõpetaja, kes viib läbi suurema osa klassi ainetundidest. II kooliastmes toimub üleminek klassiõpetuselt aineõpetusele. Sujuvaks üleminekuks jääb klassiõpetaja ühe või mitme õppeainega klassiga seotuks, tagades ülemineku järkjärguliselt.
- Õppeained jagunevad kohustuslikeks, suuna- ja valikõppeaineteks.
- VMGs on võimalik õppida inglise, vene ja saksa keelt. A-võõrkeel (inglise keel) on esimene õpitav võõrkeel, mille õpe algab I kooliastmes 3. klassis. B-võõrkeele (vene või saksa keel) õpe algab II kooliastmes 6. klassis. A- ja B-võõrkeeled valib kool, arvestades kooli võimalusi ja õpilaste soove. Minimaalne B-keele avatav õpperühma suurus on 12 õpilast.
- Lisaks tunniplaani alusel toimuvale õppetööle töötab 1.-4. klassi (bussi ootavatele) õpilastele pikapäevarühm.
- Erivajadustega õpilastele töötab koolis õpiabi süsteem.
- VMG tunnijaotusplaanis on valikained määratud järgmiselt: igas kooliastmes on rõhuasetus eesti keelel, kirjandusel ja matemaatikal, arvesse on võetud õpetajate kogemusi ja vajadusi õpilaste toetamiseks. II ja III kooliastmes on valikainena arvutiõpetus, mille ülesandeks on arvutialaste teadmiste ja oskuste kujundamine. III kooliastmes, 9. klassis on valikainena karjääriõpetus, mille eesmärgiks on aidata õpilastel arendada teadlikkust iseendast, omandada teadmisi töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest ning kujundada hoiakuid ja toimetulekuuskusi, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, karjääriotsuste tegemist ning eneseteostust.

I kooliastme tunnijaotusplaan 2011/12 õa

	1. klass	2. klass	3. klass
Eesti keel	7	7	6
A-võõrkeel			4
Matemaatika	4 (3)	4	5
Loodusõpetus	1	2	2
Inimeseõpetus		1	1
Muusika	2	2	2
Kunst	2	2	1
Tööõpetus	1	2	1
Kehaline kasvatus	3(2)	3	3
Lubatud koormus	20	23	25

* sulgudes märgitud RÕKis ettenähtud tundide arv.

II kooliastme tunnijaotusplaan 2011/12 õa

	4. klass	5. klass	6. klass	Valikaine
Eesti keel ja kirjandus	6 (5)	5	5	
A-võõrkeel	4 (3)	4	3	
B-võõrkeel			4	
Matemaatika	5 (4)	5	5	
Loodusõpetus	2	2	3	
Ajalugu		2	2	
Inimeseõpetus		1	1	
Muusika	2	2	1	
Kunst	1	2	1	
Käsitöö ja kodundus; tehnoloogiaõpetus	2 (1)	2	2	
Kehaline kasvatus	3	3	2	
Arvutiõpetus			1	1
Lubatud koormus	25	28	30	

* sulgudes märgitud RÕKis ettenähtud tundide arv.

III kooliastme tunnijaotusplaan 2011/12 õa

	7. klass	8. klass	9. klass	Valikaine
Eesti keel	2	2	2	
Kirjandus	2	2	3	
A-võõrkeel	3	3	3	
B-võõrkeel	3	3	3	
Matemaatika	5	5	5	
Loodusõpetus	2			
Geograafia	1	2	2	
Bioloogia	2 (1)	2	2	
Keemia		2	2	
Füüsika		2	2	
Ajalugu	2	2	2	
Inimeseõpetus	1			
Ühiskonnaõpetus			2	
Muusika	1	1	1	
Kunst	1	1	1	
Käsitöö ja kodundus; tehnoloogiaõpetus	2	2	1	
Kehaline kasvatus	2	2	2	
Arvutiõpetus	1	1		2
Karjääriõpetus			1	1
Lubatud koormus	30	32	34	

* sulgudes märgitud RÕKis ettenähtud tundide arv.

Gümnaasiumi tunniplaan 2011/12 õa 10. klassi astujatele

Aine	RÕK	Humanitaar				Keskkond				Reaal				Kutse		
		10 kl	11 kl	12 kl		10 kl	11 kl	12 kl		10 kl	11 kl	12 kl		10 kl	11 kl	12 kl
Eesti keel	6	2	2	3		2	2	3		2	2	3		2	2	3
Kirjandus	5	2	3	3		2	3	3		2	3	3		2	3	3
A-keel	5	5	5	5		3	4	4		3	4	4		3	4	4
B-keel	5	3	3	3		3	2			3	2			3	3	3
Matemaatika	8	3	3	3		3	3	3		5	5	5		3	3	3
Geograafia(loodus..)	2		1	1			2	3			1	1			1	1
Bioloogia	4	2	2			2	3	2		2	2			2	2	
Keemia	3	2	1			2	2	2		2	2	2		2	1	
Füüsika	5	2	2	1		2	2	2		2	2	2		2	2	1
Ajalugu	6	3	3	3		3	3	3		3	3	3		2	2	2
Inimeseõpetus	1	1				1				1				1		
Ühiskonnaõpetus	2			2				2				2				2
Geograafia (inim..)	1			1				1				1			1	
Kunst	2	1	1	1		1	1	1		1	1			1	1	
Muusika	3	1	1	1		1	1	1		1	1	1		1	1	1
Kehaline	5	2	2	1		2	2	1		2	2	1		2	2	1
Suunaained																
Tekstitöötlus		1				1				1				1		
Veebindus		1				1				1				1		
Tabelitöötlus			1				1				1				1	
Programmeerimise alused			1				1				1				1	
Andmebaasid				1				1				1				1
Esitlustarkvara ja multimeedia				1				1				1				1
Psühholoogia		1	1					1			1					
Kehaline kasvatus				1				1				1				1
Filosoofia			1	1												
Kutseõpe														3	3	3
Uurimistöö alused		1				1				1				1		
Riigikaitse		1				1				1				1		
„Praktiline õpe välilaagris”		1				1				1				1		
Meedia				1												
Joonestamine												1				

Avalik esinemine		1				1				1			1			
Majandus ja ettevõtlusõpe											2				2	
Karjääriõpetus														1		
Kokku		36	33	33		33	32	35		35	33	34		35	34	32
Valik- ja vabained		2	2	2		2	3	2		2	2	1		2	1	3
		108				107				107				107		

Õpilase valikul - VABAAINED

Kirjandus: "Kirjandus ja film"			1				1				1				1	
A võõrkeel						2	1	1		2	1	1		4	3	3
B-võõrkeel							1	3			1	3				
Matemaatika		2	2	2		2	2	2						2	2	2
Majandusmatemaatika elemendid			1				1				1				1	
Planimetria I			1				1				1				1	
Planimetria II			1				1				1				1	
Arvuteooria elemendid I			1				1				1				1	
Diskreetse matemaatika elemendid I			1				1				1				1	
Globaliseeruv maailm				1				1				1				1
Loodusteadused, tehnoloogia ja ühiskond				1				1				1				1
Keemia: "Elementide keemia"				1				1				1				1
Füüsika				1												1
Ajalugu													1	1	1	
Kunst												1				1
Kehaline kasvatus			1				1				1				1	
Filosoofia								1				1				1
Meedia								1				1				1
Joonestamine			1				1								1	
C-keel-hispaania			1				1				1				1	
Majandus ja ettevõtlusõpe				2				2								
Usundiõpetus			2				2				2				2	
Etikett			1				1				1				1	
Esmaabi				1				1				1				1
B-kategooria 50%			1	1			1	1			1	1			1	1
Karjääriõpetus			1				1				1					

Gümnaasiumi tunnijaotusplaan 2011/12 õa 11. ja 12. klassile

Aine	Reaalharu		Üldharu
	11 kl	12 kl	12 kl
Eesti keel	2	3	3
Kirjandus	3	3	3
A-keel	5	5	5
B-keel	3	3	3
Matemaatika	5	5	4
Geograafia	2		
Bioloogia	2		
Keemia	2	1	
Füüsika	2	2	2
Ajalugu	3	3	3
Ühiskonnaõpetus		2	2
Kunst	1	1	1
Muusika	1	1	1
Kehaline	2	2	2
Majandusõpetus (valikaine)	1		
Arvutiõpetus (valikaine)	2	2	2
Filosoofia (valikaine)		1	1
Kokku	36	34	32

III kooliastme läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö korraldamise põhimõtted

Põhikooli lõpetamise tingimuseks on, et õpilane on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö, mis lähtub läbivatest teemadest või on õppeaineid lõimiv.

III kooliastmes korraldab kool õpilastele läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö. Loovtööd võib teha nii individuaalselt kui ka kollektiivselt. Täpsema teemavaliku teeb õpilane kooli valitud loovtöö temaatika hulgast.

Loovtöö tähendab uurimust, projekti, kunstitööd või muud taolist, mis lähtub läbivatest teemadest või on õppeaineid lõimiv:

- uurimus eeldab materjali kogumist, analüüsimist/süsteemiseerimist ja üldistamist ning järelduste tegemist.
- projekt eeldab projekti kavandamist, läbiviimist ja tagasisidestamist.
- kunstitöö eeldab idee loomist, teose valmistamist ning selle esitlemist näitusena.

Loovtööna ei piisa ainuüksi loodu esitamisest vaid sellele tuleb lisada kirjaliku tööna vajalikud selgitused, mis võimaldavad mõista, et loovtöö on läbivatest teemadest lähtuv ning õppeaineid lõimiv.

Loovtöö on koolis korraldatud selliselt, et direktori käskkirjaga moodustatakse loovtööd korraldav töörühm, kes koostab loovtööde kavandamise, teostamise ja vormistamise juhendi. Samuti korraldab töörühm loovtööde tagasisidestamist.

Õpilane valib temaatika, milles ta planeerib loovtööd. Seejärel valib ta juhendaja ning teeb täpsema teemavaliku. Loovtöö teema peab lähtuma juhendaja kompetentsusest.

Juhendaja tutvustab õpilasele loovtöö kavandamise, teostamise ja vormistamise juhendit ning annab õpilasele õppematerjali valitud teema kohta. Õpilane tutvub vastavasisulise kirjandusega ja koostab loovtöö kavandi. Õpilane teeb koos juhendajaga valiku, millisele aspektile valitud teema raames loovtöös keskendutakse ning milline loovtöö teostatakse.

Olles tutvunud teemakohase kirjandusega, sõnastab õpilane idee, koostab tegevuskava idee/ülesande lahendamiseks, teostab idee ja vormistab selle. Õpetaja tutvub tulemusega ja vajadusel viib sisse korrektiivid. Õpilane toob välja enda loovtöö unikaalsuse valitud teemavaldkonna osas. Juhendaja annab loovtööle heakskiidu.

Tulemus vormistatakse viisil, mis võimaldab selle esitlemist loovtööd korraldavale töörühmale.

Loovtöö säilitatakse kooli raamatukogus.

Kuni 1. septembrini 2013. a ei ole loovtöö sooritamine põhikooli lõpetamise tingimuseks.

Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted VMG-s.

- Läbivate teemade õpetamise eesmärk on kujundada teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumisnorme valdkondades, millel on kokkupuutepunkte paljude õppeainetega.
- Läbivate teemade käsitlemine toimub läbi kogu kooli tegevuse:
  - ≡ juhtimisprotsesside;
  - ≡ õppe- ja kasvatusprotsessi;
  - ≡ arengukava;
  - ≡ õppekava üldosa, ainekavade ja töökavade;
  - ≡ valikainete;
  - ≡ kooli traditsioonide;
  - ≡ huvitegevuse ja õppetöö integratsiooni;
  - ≡ ülekooliliste projektide kaudu.
- ÕK läbivad teemad on:
  - ≡ elukestev õpe ja karjääri planeerimine;
  - ≡ keskkond ja jätkusuutlik areng;
  - ≡ kodanikualgatus ja ettevõtlikkus;
  - ≡ kultuuriline identiteet;
  - ≡ kultuuriline identiteet;
  - ≡ teabekeskond;
  - ≡ tehnoloogia ja innovatsioon;
  - ≡ tervis ja ohutus;
  - ≡ väärtused ja kõlblus.
- Läbivate teemade käsitlemise põhimõtted:
  - ≡ koostöö igal tasandil;
  - ≡ areng;
  - ≡ süsteemsus;
  - ≡ väärtushinnangud;
  - ≡ paindlikkus;
  - ≡ integratsioon;
  - ≡ aktiivsus;
  - ≡ tulemuslikkus.

- Läbivate teemade rakendamine toimub ainekavade, õpetajate töökavade, projektide, klassijuhatajatöö ja huvitöö kaudu.
- Läbivate teemade käsitlemiseks on eelistatud õppevormide mitmekesisus, õppimine kogemuse kaudu: praktiline tegevus, vaatlus, projekt, ekskursioon, matk, õppekäik, uurimistöö.

Läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

Õpilast suunatakse:

- teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning kutseplaanide konkreetsemaks muutumisele;
- arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisioskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
- arendama oskust seada endale eesmärged ning tegutseda neid ellu viies süsteemselt;
- kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tundma haridus- ja koolitusvõimalusi;
- tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, nende arenguga minevikus ja tulevikus,
- õppima tundma töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kodukoha majanduskeskkonda.

I kooliastmes

- aitab läbiv teema õpilasel kujundada positiivset hoiakut õppimisse ja toetab esmaste õpioskuste omandamist.
- mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel kujundada ning õppida tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust.
- tutvustatakse õpilastele erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid.

II kooliastmes

- keskendutakse õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele ning oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele.
- on eesmärk aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi.
- tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.

III kooliastmes

- keskendutakse õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, õpioskuste arendamisele ning esmaste kutsevalikutega seostamisele.
- juhitakse õpilasi mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil olemas, et oma soove ellu viia.
- teavitatakse võimalustest tutvuda erinevate elukutsete ja ametitega.
- vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus saada kutsenõustamist ja julgustatakse seda kasutama.

Gümnaasiumis

- taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes
  - ✓ väärtustab elukestvot õpet kui elustiili;
  - ✓ mõtestab oma karjääri planeerimist kui jätkuvat otsuste tegemise protsessi;
  - ✓ omab valmisolekut ja oskusi teha oma elukäiku puudutavaid valikuid ning suurendada töömaailmast.
- suunatakse
  - ✓ tutvuma erinevate ametite/elukutsetega, haridus- ja koolitusvõimalustega,
  - ✓ pöörama tähelepanu praktilistele tööotsimisoskustele;
  - ✓ koostama isiklikku karjääriplaani;
  - ✓ analüüsima võimalikke alternatiivseid karjäärivalikuid ja nende mõju pikemas perspektiivis;
  - ✓ analüüsima tööd reguleerivaid õigusakte, ettevõtte ja töötaja õigusi ja kohustusi
  - ✓ hindama kohalikku majanduskeskkonda;
  - ✓ tutvuma teabega edasiõppimise ja töö leidmise võimaluste kohta.
- õpilasele luuakse võimalused saada karjäärinõustamist.

Läbiv teema „Keskond ja jätkusuutlik areng.“

Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

I kooliastmes

- tuginetakse õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele.
- taotletakse õppe- ja kasvatusel kaudu õpilase keskkonnataju kujunemist, pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning loodussäästlikele tegutsemisviisidele.

II kooliastmes

- keskendutakse õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele ning oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele.
- on eesmärk aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi.
- tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.

III kooliastmes

- keskendutakse kohalike ning globaalsete keskkonna- ja inimarenguprobleemide käsitlemisele.
- on eesmärk kujundada arusaama loodusest kui terviksüsteemist, looduskeskkonna haprusest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja –protsessidest.
- on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud, arutelud ning rollimängud.
- õpitavad teadmised, oskused ja hoiakud loovad eeldused vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemiseks oma elukeskkonda.

Gümnaasiumis

- suunatakse õpilast
  - ✓ väärtustama bioloogilist ja kultuurilist mitmekesisust;
  - ✓ väärtustama ökoloogilist jätkusuutlikkust;
  - ✓ kujundama isiklikke keskkonnaalaseid seisukohti,
  - ✓ osalema kodanikualgatuse korras keskkonnaasjade otsustamisel;
  - ✓ aru saama inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest, inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
  - ✓ aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest, inimtegevusega kaasnevatest riskidest;
  - ✓ võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest ja omandama vastavad väärtushinnangud ning käitumisnormid.
  - ✓ harjutama keskkonnaalastes küsimustes orienteerumist;
  - ✓ valmis olema keskkonnakaitseküsimustega tegelemiseks nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil.

Läbiv teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus”

Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ja vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes

- mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust,
- on ühiskonda lõimitud,
- toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele,
- osaleb poliitiliste ning majanduslike otsuste tegemisel.

Õpilast suunatakse:

- väärtustama ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatus ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivallatut lahendamist;
- olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklikke seisukohti ning neid väljendama;
- tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;
- mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ning toimimist;
- mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandama oskusi osaleda otsustamisprotsessides;
- mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suhtuma positiivselt ettevõtlusse ja selles osalemisse.

I kooliastmes

- on keskne saada koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemusi. Selle viisid on õpilaste vabatahtlik tegevus, nt talgutöö, ühisürituste korraldamine vms.
- kool toetab õpilaste ja lastevanemate algatusi erinevates ettevõtmistes.
- lähtudes paikkonna võimalustest, tutvustatakse õpilasele kodukandi ettevõtteid, noorteühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.

II kooliastmes

- toetatakse õpilasepoolset initsiatiivi koostööks ja ühiste otsuste tegemiseks pakkudes talle selleks võimalusi ja abi ühisalgatuseks (nt õpilaste vabatahtlik tegevus, talgutöö, ühisürituste korraldamine vms).
- toetatakse õpilase iseseisvat tegutsemist ühise eesmärgi nimel ning võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi.
- suunatakse õpilasi leidma jõukohastele probleemidele loomingulisi lahendusi ning aidata neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.

- tutvustatakse õpilasele kodukandi ettevõtteid, noorteühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.

III kooliastmes

- keskendutakse ühiskonna eri sektorite (avaliku, tulundus- ja mittetulundussektori) toimimisele ning nende seostele.
- on tähtsal kohal riigi demokraatliku valitsemise korraldus ning üksikisiku või huvirühma osalemis- ja mõjutamisvõimalused kohaliku ja ühiskonna tasandi otsuste tegemisel.
- tutvustatakse kodanikualgatuse ning vabatahtlikuna tegutsemise mõistmiseks ja motiveerimiseks ning ettevõtlikkuse arendamiseks võimalusi osaleda tegevustes paikkonna hüvanguks ning julgustatakse neis tegevustes osalema.

Gümnaasiumis

- suunatakse õpilast:
  - ✓ väärtustama demokraatlikku ühiselu korraldamist,
  - ✓ väärtustama koostööd, kodanikualgatust ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist,
  - ✓ väärtustama konfliktide rahumeelset ja vägivallatut lahendamist;
  - ✓ mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ja toimimist,
  - ✓ mõistma enda kui üksikisiku rolli poliitilises ja majanduslikus süsteemis;
  - ✓ mõistma ettevõtluse toimimist ühiskonnas,
  - ✓ analüüsima ettevõtlusega kaasnevaid riske ja nende vähendamise võimalusi;
  - ✓ omandama praktilisi oskusi kohalikul ja riigi tasandil otsustamiseks ning majanduselus osalemiseks;
  - ✓ osalema klassi- ja koolivälises tegevuses ning projektides tunnetamaks oma kogemuse kaudu aktiivse ja informeeritud kodaniku eeliseid.

Läbiv teema „Kultuuriline identiteet”

Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes

- mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo käigus,
- omab ettekujutust kultuuride mitmekesisusest;
- väärtustab omakultuuri;
- väärtustab kultuurilist mitmekesisust,
- on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

I kooliastmes

- pakutakse õpilasele võimalust osaleda oma paikkonna kultuuri tavades ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone.

- aidatakse jõuda mõistmiseni, et erinevatel kultuuridel on omad tavad ja kombed.
- kujundatakse meie kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi, toetatakse uudishimu uue ja erineva suhtes ning positiivset suhtumist sellesse.
- saavutatakse õpilaste erinevaid kogemusi kokku viies üldpilt oma kultuurist ja selle kokkupuudetest teiste kultuuridega.

II kooliastmes

- suunatakse õpilast mõistma end kui kultuuri kandjat.
- julgustatakse õpilast oma kultuuri edasivijana ja kultuuride vahendajana; kus õppija saab rakendada oma teadmisi ja oskusi omakultuuri tutvustamiseks, näiteks koolide ja rahvusvaheliste projektide kaudu.
- kujundatakse õpilases positiivseid hoiakuid, tolerantsust ja lugupidamist erinevate kultuuride, inimeste ja nende loomingu ning tavade suhtes.
- õpetatakse ning väärtustatakse oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka õpilase omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule.
- antakse õpilasele teadmisi mineviku ja nüüdisaja kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja kultuuride mõjutuste kohta.

III kooliastmes

- aidatakse õpilasel mõista, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teda teistes kultuurides orienteerumisel.
- pakutakse erinevaid võimalusi omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondadest, sealhulgas võimalust kaasa lüüa kohalike kultuurisündmuste ettevalmistamises ja läbiviimises.

Gümnaasiumis

- suunatakse õpilast
  - ✓ mõistma ennast kultuuri kandjana, edasivijana ja kultuuride vahendajana;
  - ✓ mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana,
  - ✓ osalema kultuuridevahelises kommunikatsioonis;
  - ✓ olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingsusse;
  - ✓ taunima diskrimineerimist;
  - ✓ tundma õppima ja väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripärasid nii kirjanduse, interneti, meedia kui ka vahetu kogemuse kaudu;

- ✓ teadvustama, tundma õppima ja võrdlema mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
- ✓ omandama teadmisi kultuuride kujunemisest ja vastastikusest mõjust;
- ✓ arutlema selle üle, mida toob endaga kaasa elamine teises kultuuriruumis.

Läbiv teema „Teabekeskond”

Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.

Õpilast suunatakse:

- mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi;
- valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest;
- määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
- kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja
- teabekeskondi;
- arendama kriitilise teabeanalüüsi oskust.

I kooliastmes

- harjutatakse õpetaja abil ja kaaslaste toel kirjeldama oma tegevust teabekeskonnas.
- õpitakse erinevaid teabekeskondi kasutades eristama avalikku ja isiklikku kasutuskeskkonda ning valima selle põhjal õiget suhtlusviisi.
- toetavad läbiva teema rõhuasetused inimeseõpetuse, emakeele ning teiste õppeainete kaudu toimuvat suhtlemisoskuste kujundamist.
- pööratakse tähelepanu õpilase eakohasele meediakasutusele.

II kooliastmes

- on käsitluse keskmes avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasused ning põhiliste kommunikatsiooniformaatide tundmaõppimine.
- õpetatakse internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valima selle põhjal õiget suhtlusviisi.
- suunatakse õpilast lugema ja kuulama uudist kui üht ajakirjanduse põhilist tekstiliiki, hindama selle kvaliteeti ja tuvastama uudises puuduvat teavet.

III kooliastmes

- õpitakse mõistma ja analüüsima meedia rolle ühiskonnas, sealhulgas majanduselus ning kasutama meediat teabeallikana.
- muutub olulisemaks teabe usaldusväärsuse kriitiline hindamine, kuna õpilane hakkab leitud teavet järjest rohkem kasutama isiklike otsuste tegemiseks (nt õppimisvõimalusi valides).

- aitavad õpetus ja kasvatus töös õpilasel mõista internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsta; iseseisev teabeotsing muutub õpilasele harjumuspäraseks.
- luuakse võimalused analüüsida meediaga seotud problemaatilisi olukordi (eraellu sekkumine, vääртеabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine vms).

Gümnaasiumis

- suunatakse õpilast:
  - ✓ määrama oma teabevajadusi;
  - ✓ leidma sobivat teavet;
  - ✓ kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid;
  - ✓ arendama kriitilise tebeanalüüsi oskust;
  - ✓ võrdlema erinevaid diskursiivseid praktikaid (nt seltskonnameedia, kohtupraktika, meelelahutus, sõprade omavaheline suhtlus jpt) ning neis valitsevaid suhtlemisnorme;
  - ✓ mõistma meedia kui majandusharu üldisi toimimismehhanisme;
  - ✓ analüüsima avalikus ruumis kehtivaid reegleid ning kirjeldama võimalikku tegevust nende rikkumise korral.

Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon”

Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

I kooliastmes

- tutvutakse infotehnoloogia kasutamise põhivõtetega.
- õpitakse vormistama arvutiga loovtöid.
- kasutatakse eelkõige frontaalset õpetamise meetodit ning mängulisi arvutiprogramme.
- mitmekesisistatakse tehnoloogia rakendamise võimalusi foto või video tegemise ning mudelite ja makettide meisterdamise integreerimise kaudu õppetegevusse.

II kooliastmes

- suunatakse õpilast kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks.
- suunatakse mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui minevikus.
- julgustatakse arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet tehnoloogia rakendamisel praktiliste ülesannetega erinevates projektides.
- julgustatakse osalema arvutipõhises õppes, kus kasutatakse rühmatööd ning aktiivõppemeetodeid.

III kooliastmes

- kujundatakse IKT rakendamise pädevusi igapäevaelus ja õpingutes. Erinevates õppeainetes lõimitakse ainetundidesse IKT rakendamisel põhinevaid meetodeid ja töövõtteid.
- kasutatakse nüüdisaegseid IKT vahendeid ka kodutööde ja õuesõppes puhul.

Gümnaasiumis

- suunatakse õpilast:
  - ✓ omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta;
  - ✓ mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ja keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
  - ✓ aru saama tehnoloogilise, majandusliku, sotsiaalse ning kultuurilise innovatsiooni vastastikustest mõjudest ja omavahelisest seotusest;
  - ✓ mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid;
  - ✓ kasutama IKT-d eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
  - ✓ arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet innovaatiliste ideede rakendamisel erinevates projektides.
  - ✓ osalema rühmatööna teostatavates uurimis- ja arendusprojektides.
- gümnaasiumiastme lõpuks tuleb tagada kõigi õpilaste valmisolek IKT kasutamiseks igapäevaelus, õpingutes ja töös.

Läbiv teema „Tervis ja ohutus”

Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes

- on võimeline järgima tervislikku eluviisi,
- käitub turvaliselt ning aitab kaasa tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

I kooliastmes

- pannakse rõhk tervislike ja ohutute käitumisviiside kujundamisele.
- omandatakse eakohased teadmised ja oskused seonduvalt tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse kui sotsiaalse tervise aspektiga ning kujuneb tervist väärtustav hoiak.
- on oluline, et õpilane mõistaks ohu olemust ja selle tekkepõhjusti oma igapäevases keskkonnas ning omandaks oskused käituda ohutult ja turvaliselt.
- on õppemeetoditest rõhk jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonstratsioonidel, rollimängudel ja käitumise modelleerimisel.

II kooliastmes

- pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige vastavasisuliste väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja levinuma riskikäitumise ärahoidmisele (käitumine, millega kaasnevad nt vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähene kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus).
- kasutatakse õppemeetoditena aktiivõppemeetodeid, arutelu, rühmatööd, rollimänge ja demonstratsioone.
- täiendatakse õppetööd ainetundides noortelt noortele metoodikal põhinevate tunniväliste projektidega.

III kooliastmes

- pööratakse tähelepanu tervist ja ohutust väärtustavate hoiakute kujundamisele ning tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamisele.
- on õppemeetoditest kesksel kohal aktiivõppemeetodid, diskussioonid, juhtumianalüüsid, rühmatööd, uurimisprojektid ja rollimängud.
- on tähtsal kohal õpilastega korraldatavad klassivälised ennetusprogrammid ning õpilaste kaasamine tervist edendavatesse ja turvalisust suurendavatesse tegevustes.

Gümnaasiumis

- suunatakse õpilast:
  - ✓ hindama mitmesuguste käitumisviiside ohutusastet;
  - ✓ selgitama loodus- ja sotsiaalainetes õpitule tuginedes alkoholi ja tubaka mõju inimorganismile ja käitumisele;
  - ✓ analüüsima ja hindama keskkonna ja ühiskonna mõju inimeste tervisele ja ohutusaste otsuste langetamisele;
  - ✓ vältima negatiivseid mõjusid ja toetama teisi positiivsete otsuste langetamisel;
  - ✓ analüüsima tervise- ja ohutusala info, toodete ja teenuste kvaliteeti, maksumust ja kättesaadavust;
  - ✓ analüüsima ohuteguri suurust;
  - ✓ tundma ära olukorrad, mis nõuavad professionaalset abi.
- on teema põhiliseks käsitlemise vormiks õpilaste praktiline tunniväliline tervise edenduslik ja turvalisust toetav tegevus.

Läbiv teema „Väärtused ja kõlblus”

Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

I kooliastmes

- on rõhk iseenda tundmaõppimisel, heade kommete omandamisel ja sellise klassikollektiivi kujundamisel, kus peetakse oluliseks
  - ✓ õiglust,
  - ✓ ausust,
  - ✓ hoolivust,
  - ✓ sallivust,
  - ✓ inimväärikust,
  - ✓ lugupidamist enda ja teiste vastu,
  - ✓ lubaduste pidamist,
  - ✓ demokraatlikku osalemist,
  - ✓ rahvuslikkust.
- on õppemeetoditest esikohal töö jutustustega, rollimängud, arutelud ja õpetaja selgitused, mille vältel õpitakse oma kogemusi teadvustama ning oma tegutsemist jälgima, analüüsima ja vajadusel korrigeerima.

II kooliastmes

- taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.
- suunatakse õpilast:
  - ✓ tunnustama väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid;
  - ✓ õppevara kaudu leidma positiivseid kõlbelisi eeskujusid ja ideaale;
  - ✓ olema erinevate inimeste vastu tolerantne ja lugupidav;
  - ✓ arutlema üldtunnustatud väärtuste, kõlbeliste ja viisakusnormide üle ja neid omaks võtma;
  - ✓ juhinduma oma käitumises üldtunnustatud väärtuste, kõlbeliste ja viisakusnormide üldpõhimõtetest ning analüüsima iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;
  - ✓ osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima.

III kooliastmes

- tuuakse selgemalt esile väärtushinnangute ja kõlbeliste normide ühiskondlik ning ajaloolis-kultuuriline mõõde.
- toetatakse läbi erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamise (ajaloos ning tänapäeval) sallivuse ja lugupidamise suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist.
- juhatakse eri allikatest teabe kogumisega, erinevates õppeainetes käsitletu ning kogemuste põhjal õpilasi arutlema väärtuste ja kõlbelisuse teemade üle, võrdlema erinevaid seisukohti

ja põhjendama enda omi, pidades silmas eelarvamusteta, taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadesse.

- tehakse uurimisprojekte, mis võimaldavad käsitleda küsimusi sügavamalt ja mitmekülgselt.

Gümnaasiumis

- suunatakse õpilast:
  - ✓ analüüsima kriitiliselt ja argumenteeritult väärtusi ja kõlbelisi norme, erinevaid väärtussüsteeme, nende seoseid ajaloolis-kultuurilise kontekstiga, religiooniga ja maailmavaatega;
  - ✓ analüüsima isiklike väärtushoiakuid ja kõlbelisi tõekspidamisi;
  - ✓ tegema mõtestatud maailmavaatelisi ja kõlbelisi valikuid ning neid põhjendama;
  - ✓ tegutsema erinevaid vaateid ja seisukohti respektierides ning kaitsma ja põhjendama oma seisukohti;
  - ✓ ette nägema, võimaluse korral vältima ja lahendama väärtuste ja kõlbeliste normidega seotud konfliktsituatsioone;
  - ✓ mõistma, et mitmekesisus on ühiskonna rikkuse ja arengu tingimus.

Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted

Iga õppeaasta alguses kavandatakse ülekoolilised ja koolidevahelised projektid (üritused) kooli üldtööplaanis. Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid peavad olema kooskõlas VMG õppekava tulemustega.

Projekt on ühekordse, tähtajalise, piiratud ressurssidega ja kindlaks määratud tulemuse saavutamiseks tehtav töö. Koolisiseseid ainealaseid projekte viivad läbi aineõpetajad või ainekomisjonid.

Aineülesed projektipäevad toimuvad üldjuhul üks kord õppeveerandis (õuesõpe, avastusõpe, muuseumiõpe, ekskursioonid, õppekäigud jne).

Projektid arendavad õpilases oskust töötada iseseisvalt ja meeskonnas, oskust eesmärke seada ja tulemusi analüüsida, oskust loovalt mõelda ja omandatud teadmisi uutes olukordades kasutada.

Koolidevahelised projektid annavad õpilasele kogemuse õppimiseks ja toimetulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes.

Projektid võivad olla:

- uurimisprojektid – on suunatud teadmiste hankimisele;
- teostusprojektid – on seotud uue objekti loomisega või ürituse ettevalmistamise ja läbiviimisega;
- hindamisprojektid – tegelevad olemasolevate nähtuste, eksperimentide või teostatud muutuste hindamisega ja ettepanekute tegemisega sotsiaalsfääris.

Ainekomisjoni esimees või aineõpetaja planeerib ja teeb ettepanekud direktorile ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide läbiviimise ning nende rahastamise põhimõtete kohta.

Kooli õppesuunad tagavad omavahelises koostöös õpilaste osalemise järgmistes projektides:

- ainepäevad;
- ainenädalad;
- teadmiste konkurss;
- koolikonverents;
- ülekoolilised projektid (aine ja/või ainetevahelised projektid);
- maakondlikud projektid;
- vabariiklikud projektid.

Hindamise korraldus põhikoolis ja gümnaasiumis

1. Hindamise eesmärk on:

- 1) toetada õpilase individuaalset arengut;
- 2) anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
- 3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
- 4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
- 5) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- 6) anda alus õpilase järgmise klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

2. Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja -viise. Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.

2. Hindamisest teavitamine

- 1) Hindamise korralduse alused avalikustatakse (on kättesaadavad) kooli koduleheküljel.
- 2) Kool annab põhikooli õpilasele ja vanematele kirjalikku tagasisidet õpilase õppeedukuse, käitumise ja hoolsuse kohta neli korda õppeaastas.
- 3) Kool annab gümnaasiumi õpilasele ja vanematele kirjalikku tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta kaks korda õppeaastas.
- 4) Õpilase jooksvad hinded on veebipõhiselt eKoolis. Vajadusel väljastatakse hinnete leht paber kandjal.
- 5) Õpilase kokkuvõtvad hinded kajastuvad tunnistusel või õpinguraamatus ja veebipõhiselt eKoolis.
- 6) Õpilasel on õigus saada teavet hindamise korralduse ning saadud hinnete ja hinnangute kohta. Õpilasel on õigus teada, milline hinne või hinnang on aluseks kokkuvõtvale hindele ja hinnangule.
- 7) Hindamise korraldus ning õpilaste ja vanemate hinnetest ja hinnangutest teavitamise kord sätestatakse kooli kodukorras ning hinnete ja hinnangute vaidlustamise kord sätestatakse kooli õppekavas.
- 8) Nõuded õpilase käitumisele sätestatakse kooli kodukorras.

3. Kujundav hindamine

- 1) Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.
- 2) Õppetunni vältel saab õpilane tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad pedagoogid õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Kool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.
- 3) Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärgi seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.
- 4) Kujundava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta.

4. Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus

- 1) Õpilase teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas õppekavas toodud oodatavate tulemustega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes.
- 2) Hindamisel viie palli süsteemis:

Hindega „5” („väga hea”) hinnatakse suulist vastust/esitust, kirjalikku või praktilist tööd/tegevust, kui õpilane on omandanud nõutavad teadmised ja oskused.

Hindega „4” („hea”) hinnatakse õpilast, kui tema teadmistes ja oskustes esineb väiksemaid eksimusi.

Hindega „3” („rahuldav”) hinnatakse õpilast, kui tema teadmistes ja oskustes esineb puudusi ja vigu.

Hindega „2” („puudulik”) hinnatakse õpilast, kui tema teadmistes ja oskustes esineb **olulisi** puudusi ja vigu.

Hindega „1” („nõrk”) hinnatakse, kui õpilane ei ole omandanud nõutavaid teadmisi ja oskusi.

3) „5” väga hea 90–100%

„4” hea 75–89%

„3” rahuldav 50–74%

„2” puudulik 20–49%

„1” mitterahuldav 0–19%.

4) Esitatud skaalast 5% üles või allapoole moodustab piiritsooni, mille puhul õpetaja võib panna ära põhjendades, kas madalama või kõrgema hinde, arvestades töö mahtu, ülesande keerukust, vigade arvu ja liiki.

5) Kui õpilasele on koostatud individuaalne õppekava, arvestatakse selles õppekavas sätestatud erisusi ja hindamisaluseid.

6) Õpilast, kellele rakendatakse õpiabi, võib vajadusel hinnata hindegaga „rahuldav“ kui ta on saavutanud 35% maksimaalsest võimalikust punktide arvust.

7) Põhikool I astmes võib viie palli süsteemi asemel kasutada koolisisest teistsugust hindedüsteemi. Kasutatav hindedüsteem ja hinnete viie palli süsteemi teisendamise põhimõtted sätestatakse kooli õppekavas. Õpilase koolist lahkumisel teisendatakse selle õppeaasta kokkuvõtvad hinded ja käimasoleva õppeveerandi jooksul saadud hinded viie palli süsteemi.

8) Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegaga „puudulik” või „nõrk” või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks. Järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord sätestatakse kooli õppekavas.

5. Kokkuvõtvad hinded ja järgmisse klassi üleviimine

1) Kokkuvõttev hindamine põhikoolis on hinnete koondamine veerandi-, poolaasta- ja aastahinneteks.

2) I kooliastmes võib kokkuvõtva hindamisena kasutada sõnaliste kokkuvõtvate hinnangute andmist. Kokkuvõtvast hinnangus peab selgelt kajastuma, kuivõrd taotletud õpitulemused on saavutatud.

3) Gümnaasiumi õpilase õpitulemusi õppeaines hinnatakse kokkuvõtvalt kursusehinnetega viie palli süsteemis ning kursusehinnete alusel kooliastmehinnetega viie palli süsteemis. Kool võib valikkursuste hindamisel kasutada hinnanguid „arvestatud” ja „mittearvestatud”, neid hinnanguid ei teisendata viie palli süsteemi.

4) Õpilasele, kelle poolaastahinne on „puudulik” või „nõrk”, kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava või määratakse mõni muu tugisüsteem (nt logopeediline abi, õpiabi jm).

5) Veerandihinnete või -hinnangute alusel otsustab õppenõukogu, kas viia põhikooli õpilane järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetööle või klassikursust kordama. Õpilaste järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse enne õppeperioodi lõppu.

6) Kursusehinnete alusel otsustab õppenõukogu, kas viia gümnaasiumi õpilane järgmisse klassi või jätta täiendavale õppetööle.

7) Õpilane jäetakse täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tulenevalt veerandihinnetest või -hinnangutest tuleks välja panna aastahinne „puudulik” või „nõrk” või samaväärne sõnaline hinnang. Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne õppeperioodi lõppu. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, et omandada õppekavaga nõutavad teadmised ja oskused. Täiendav õppetöö viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu. Aastahinne või -hinnang pannakse välja pärast täiendava õppetöö lõppu.

8) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib erandjuhul jätta põhikooli õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamas õppeaines aastahinne „puudulik” või „nõrk” või samaväärne sõnaline hinnang, täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema esile toodud kaalutlused, mille põhjal peetakse otstarbekaks jätta õpilane klassikursust kordama.

9) 9. klassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

6. Põhikooli lõpetamine.

1) Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad”, kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega eesti keele eksami, matemaatikaeksami ning ühe eksami omal valikul.

2) Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele:

1) kellel on üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne;

2) kellel on kahes õppeaines kummaski üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.

7. Gümnaasiumi lõputunnistuse annab gümnaasium õpilasele:

- 1) kelle kooliastmehinded on vähemalt rahuldavad või valikkursuste puhul rahuldavad või arvestatud;
- 2) kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega õppeaine kohustuslikule mahule vastavad eesti keele, matemaatika ja võõrkeele (inglise, prantsuse, vene või saksa keeles) riigieksamid.
kes on sooritanud vähemalt rahuldavale tulemusele kooli õppekavas sätestatud õppesuunast tulenevat ainevaldkonda või ainevaldkondi ning sotsiaal- ja loodusvaldkonda hõlmava gümnaasiumi koolieksami;
- 3) kes on sooritanud gümnaasiumi jooksul õpilasuurimuse või praktilise töö, välja arvatud kooli lõpetamisel eksternina.
- 4) Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel käesolevas määruses sätestatud tingimustel kooli õppekavaga või nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või asendatud käesolevas määruses sätestatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutus. Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid eritingimustel vastavalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse” § 30 lõike 2 alusel haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale.
- 5) Haridusliku erivajadusega (gümnaasiumi) õpilasele, kellel käesolevas määruses sätestatud tingimustel kooli õppekavaga või nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või asendatud käesolevas määruses sätestatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutus.
- 6) Põhikooli lõpetanuks peetakse eksterni, kes on sooritanud põhikooli lõpueksamid ning aineksamid nendes õppeainetes, milles tal puuduvad põhikooli lõputunnistusele kantavad hindded või milles tal ei ole tõendatud teadmisi ja oskusi varasemate õpi- ja töökogemuste arvestamise kaudu. Eksterni ei hinnata kehalises kasvatuses, käsitöös ja kodunduses ning tehnoloogiaõpetuses. Koolid, kus rakendatakse mittestatsionaarset õppevormi, on kohustatud looma võimaluse kooli lõpetamiseks eksternina koolikohustusliku ea ületanud isikule, kes on esitanud koolile sellekohase kirjaliku taotluse hiljemalt jooksva õppeaasta 1. novembriks. Kooli lõpetamisel eksternina võimaldatakse lõpetajale kooli poolt

juhendatud õppetegevust kokku vähemalt 15 arvestusliku õppetunni ulatuses. Muus osas toimub õppimine iseseisvalt.

- 7) Gümnaasiumi lõpetanuks loetakse ekstern, kes on sooritanud lõikes 3 nimetatud eksamid ning aineksamid nendes kursustes, milles tal puuduvad kursuste hinded või milles ta ei ole tõendanud teadmisi ja oskusi varasema õpi- ja töökogemuse arvestamise kaudu. Eksterni ei hinnata kehalises kasvatuses. Koolid, kus rakendatakse mittestatsionaarset õppevormi, on kohustatud looma võimaluse kooli lõpetamiseks eksternina isikule, kes on esitanud koolile sellekohase kirjaliku taotluse hiljemalt jooksva õppeaasta 1. novembriks. Kooli lõpetamisel eksternina võimaldatakse lõpetajale kooli poolt juhendatud õppetegevust kokku vähemalt 15 arvestusliku õppetunni ulatuses. Muus osas toimub õppimine iseseisvalt.

Hindamisest teavitamise tingimused ja kord

1. Õpilaste teadmiste ja oskuste hindamise põhimõtted ja kord on kättesaadav kooli kodulehel dokumentide all.
2. Hindamise põhimõtteid ja korda tutvustavad õpilastele klassijuhatajad, klassi- ja aineõpetajad õppeveerandi alguses, lastevanemate koosolekutel ja arenguevestlustel.
3. Õpilasel ja vanemal on õigus saada teavet õpilase hinnete kohta e-koolist, klassijuhatajalt ning klassi- ja aineõpetajalt. Põhikooli õpilastele väljastatakse paberil vormistatud klassitunnistus iga õppeveerandi lõpul ja gümnaasiumiastmes õpinguraamat kaks korda õppeaasta jooksul.
4. Käitumise ja hoolsuse hindamise põhimõtteid ja korda tutvustab õpilasele klassijuhataja õppeaasta algul.
5. Kui õpilasel ja tema vanemal ei ole võimalik saada teavet hindamisest e-kooli vahendusel, siis saavad nad koolile esitada vastava teabenõude. Õpilase ja/või vanema teabenõude alusel antakse õpilasele teavet hindamisest e-kooli väljavõttena ja väljavõtte e-koolist toimetatakse õpilase kaudu vanemale kätte.
6. Neile 1.-9.klassi õpilastele, kellel puudub e-kooli kasutusvõimalus, koostavad klassijuhatajad hinnetelehed kooli üldtööplaanis kehtestatud kuupäevadel, üks kord õppeveerandis arvestusega hiljemalt kolm nädalat enne õppeveerandi lõppu.

Õppest puudumisest teavitamise kord

1. Puudumine õppetööst on lubatud üksnes mõjuvatel põhjustel. Mõjuvad põhjused on järgmised:
  - õpilase haigestumine või temale tervishoiuteenuse osutamine;
  - ilmastikuoludest tingitud põhjused (läbimatu koolitee, sotsiaalministri määruses sätestatud ilmastikutingimused);
  - olulised perekondlikud põhjused;
  - kooli esindamine võistlustel, konkurssidel, ülevaastustel, projektitöodes;
2. Õpilane ei hiline mõjuva põhjuseta õppetundi. Kui õpilane hilineb veerandis rohkem kui viis korda, siis rakendatakse tema suhtes mõjutusmeetmeid.
3. Kooli esindavate või koolisisese üritusel osalevate õpilaste nimekirja esitab vastutav õpetaja õppealajuhatajale hiljemalt päev enne ürituse toimumist ja õppealajuhataja edastab info listi. Õppealajuhatajal ja aineõpetajal on õigus mitte lubada üritusele õpilasi, kellel on raskusi kooli õppekava täitmisega.
4. Gümnaasiumi õpilane on kursuse hindelise arvestuse sooritamise vabastatud, kui tema puudumised on seotud kooli esindamisega ning selleks on eelnevalt saadud kirjalik nõusolek aineõpetajatelt ning luba direktorilt.
5. Lapsevanem on kohustatud esitama eelneva vabastusavalduse, juhul kui õpilane puudub kodustel põhjustel rohkem kui kolm päeva. Antud perioodi õppematerjali on õpilane kohustatud omandama iseseisvalt.
6. Koolikohustusliku õpilase vanem teavitab õpilase puudumisest ja põhjusest e-kooli kaudu puudumise esimesel õppepäeval. Kui vanem ei ole kooli õpilase puudumisest teavitanud, teavitab kool sellest vanemat hiljemalt järgmisel õppepäeval, kasutades vanema poolt koolile esitatud kontaktandmeid. Kui e-koolile vanemal ligipääs puudub, siis valib vanem talle sobiva viisi puudumisest teavitamiseks (vanem võib teavitada kooli e-kirja saatmise kaudu, helistades kooli või saates koolile vastavasisulise teatise paberil).
7. Gümnaasiumi õpilane või tema vanem teavitab puudumisest, selle põhjusest ja võimalikust kestvusest puudumise esimesel õppepäeval e-kooli kaudu.
8. Õppepäeva jooksul võib õpilane koolist lahkuda vaid arsti, klassijuhataja, eripedagoogi, õppealajuhataja, aineõpetaja või vanema kirjalikul loal.
9. Põhjusega puudumise korral esitab õpilane vanema- või arstitõendi kolme tööpäeva jooksul pärast õppetööle naasmist.
10. Puudumise põhjendamise kahtlusel on klassijuhatajal ja eripedagoogil õigus taotleda vanemalt täiendavaid selgitusi. Vajadusel võib klassijuhataja või eripedagoog pöörduda õpilase elukohajärgse

vallavalitsuse poole, kes korraldab meetmete rakendamise puudumise tegelike põhjuste väljaselgitamiseks.

11. Kui vanem ei ole kooli õpilase puudumisest teavitanud ning koolil ei õnnestu puudumise põhjust välja selgitada, teavitab kool hiljemalt kolmandal õppes puudumise päeval sellest õpilase elukohajärgset vallavalitsust.

12. Kui õpilane on õppetööst puudunud mõjuva põhjuseta ühe õppeveerandi jooksul enam kui 20 protsenti õppetundidest, siis kantakse tema andmed hariduse infosüsteemi õpilaste alamregistrisse.

13. Iga õppeveerandi lõpus tehakse puudumisest e-kooli sissekannete alusel kokkuvõte ja sellest teavitatakse vanemat klassitunnistuse kaudu.

Õpilaste ja vanemate teavitamine ja nõustamine

Põhikoolis klassi- või aineõpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele. Õpilase võimete ja annete kõrgeimale võimalikule tasemele arendamiseks selgitatakse põhikoolis välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valitakse sobivad õppemeetodid ning korraldatakse diferentseeritud õpet. Põhikool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde.

Põhikoolis nõustatakse vajaduse korral õpilase vanemat õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises.

Põhikoolis korraldatakse õpilaste ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagatakse õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavus.

Põhikoolis on tagatud õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatus korralduse kohta ning juhendamine ja nõustamine õppetööd käsitlevates küsimustes. Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks õppeveerandi või poolaasta algul.

Gümnaasiumis on õpilasel võimalus saada õppekorralduse kohta infot ja nõuandeid.

Gümnaasiumis on korraldatud õpilaste teavitamine edasiõppimisvõimalustest ja tööturu üldistest suundumustest ning on tagatud karjääriteenuste (karjääriõpetus, -info või -nõustamine) kättesaadavus.

Tugisüsteemid ja nende rakendamine

1. Eesmärgiga mõjutada õpilasi kooli kodukorra kohaselt käituma ja teistest lugu pidama ning ennetada turvalisust ohustavate olukordade tekkimist koolis, võib õpilase suhtes rakendada põhjendatud, asjakohaseid ja proportsionaalseid tugi- ja mõjutusmeetmeid.

2. Enne tugi- või mõjutusmeetme määramist kuulatakse ära õpilase selgitused ja põhjendatakse õpilasele tugi- või mõjutusmeetme valikut. Õpilasel ja punktis 4.11 sätestatud mõjutusmeetme rakendamisel ka vanemal võimaldatakse enne mõjutusmeetme rakendamist anda arvamusi õpilase käitumise ja mõjutusmeetme rakendamise kohta.

3. Õpilase suhtes rakendatakse tugimeetmetena:

- 1) arenguveestlust;
- 2) individuaalset õppekava;
- 3) õpilase vastuvõtmist pikapäevarühma, huviringi või õpilaskodusse;
- 4) tugispetsialisti teenust;
- 5) õpilase üleviimine käitumisprobleemidega või kasvatusraskustega õpilaste klassi.

4. Õpilase suhtes rakendatakse järgmisi mõjutusmeetmeid:

- 1) õpilase käitumise arutamine vanemaga;
- 2) õpilasega tema käitumise arutamine direktori või õppealajuhataja juures;
- 3) õpilasega tema käitumise arutamine juhtkonnas;
- 4) õpilasega tema käitumise arutamine koos vanemaga õppenõukogus;
- 5) õpilasele tugiisiku määramine;
- 6) kirjalik hoiatus või noomitus direktori käskkirjaga või käitumishinde alandamine kooli kodukorra rikkumise eest;
- 7) esemete, mida õpilane kasutab viisil, mis ei ole kooskõlas kooli kodukorraga, kooli hoiulevõtmine;
- 8) õppetunnist eemaldamine koos kohustusega viibida eripedagoogi, logopeedi või abiõpetaja juures ja saavutada tunni lõpuks nõutavad õpitulemused;
- 9) konfliktolukorras osalenud poolte lepitamine eesmärgiga saavutada kokkulepe edasiseks tegevuseks;
- 10) õpilasele, kellel on õppeveerandi lõpul puudulikud hinded, täiendava pedagoogilise juhendamise tagamine väljaspool õppetunde;
- 11) kooli jaoks kasuliku tegevuse elluviimine, mida võib kohaldada vaid õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõusolekul;

- 12) pärast õppetundide lõppemist koolis viibimise kohustus koos määratud tegevusega kuni 1,5 tunni ulatuses ühe õppepäeva jooksul;
- 13) ajutine keeld võtta osa õppekavavälisest tegevusest koolis, näiteks üritustest ja väljasõitudest;
- 14) ajutine õppes osalemise keeld koos kohustusega saavutada selle perioodi lõpul nõutavad õpitulemused;
- 15) pöördumine omavalitsuse hoolekandekomisjoni poole juhul kui koolipoolsed mõjutusvahendid ei ole andnud tulemust.

5. Väärteo tunnustega teo korral edastab kool materjalid politseile.

6. Põhjuseta puudumiste korral rakendatakse järgmisi mõjutusmeetmeid:

- 1) vestlemine, nõustamine, hoiatus – põhjuseta puudumisi kuni 2 tundi;
- 2) noomitus- põhjuseta puudumisi 3 kuni 6 tundi;
- 3) vestlus õpilase ja lapsevanemaga tugikomisjonis– põhjuseta puudumisi 7 kuni 10 tundi
- 4) käitumishinde alandamine mitterahuldavaks – põhjuseta puudumisi üle 10 tunni.

7. Mõjutusmeetmete rakendamiseks teeb klassijuhataja ja/või aineõpetaja kirjaliku esildise õppealajuhatajale ja mõjutusmeetme määrab direktor või tema volitatud isik, välja arvatud punktis 4.11 sätestatud mõjutusmeetme rakendamise, mida otsustab õppenõukogu.

8. Rakendatud mõjutusvahenditest teatatakse õpilaste vanematele. Põhikooli õpilasel aegub mõjutusvahend veerandi lõpus.

Gümnaasiumiastme õpilase tugi- ja mõjutusmeetmete teavitamine ning rakendamine

1. Gümnaasiumiastme õpilase suhtes rakendatakse tugimeetmetena:

- 1) individuaalset õppekava;
- 2) tugispetsialisti teenust.

2. Gümnaasiumiastme õpilase suhtes rakendatakse mõjutusmeetmetena :

- 1) vestlust, suulist märkust;
- 2) hoiatust;
- 3) noomitust;
- 4) tingimisi kooli jätmist;
- 5) koolist väljaarvamist.

3. Põhjusega puudumiste korral rakendatakse järgmisi mõjutusmeetmeid:

- 1) vestlemine, nõustamine, hoiatus – põhjusega puudumisi kuni 2 tundi;
- 2) noomitus- põhjusega puudumisi 3 kuni 8 tundi;
- 3) vestlus õpilase ja lapsevanemaga tugikomisjonis– põhjusega puudumisi 9 kuni 15 tundi
- 4) tingimisi kooli jätmise või väljaarvamise – põhjusega puudumisi üle 15 tunni.

4. Gümnaasiumiastme õpilane võidakse koolist välja arvata ka ilma eelnevate mõjutusvahendite määramiseta, kui tegemist on raske väärteoga (peksmine, piinamine või muul moel jõhker käitumine, purjuspäi sooritatud väärtegu, vargus jne).

5. Mõjutusmeetmete rakendamiseks teeb klassijuhataja ja/või aineõpetaja kirjaliku esildise õppealajuhatajale ja mõjutusmeetme määrab direktor või tema volitatud isik

Karjääriteenuste korraldus

Karjääriõppe eesmärgiks on aidata õpilasel arendada teadlikkust iseendast, omandada teadmisi töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest ning kujundada hoiakuid ja toimetulekuuskusi, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, karjääriotsuste tegemist ning eneseteostust.

Karjääriõppe sihtrühmadeks on õpilased, lapsevanemad, elukestva õppe alal ka õpetajad.

Prioriteetsed rühmad on iga kooliastme viimase klassi õpilased.

Koolis tagatakse karjääriteenuste kättesaadavus järgmiselt:

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ sisu ja eesmärgid arvestatakse kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel. Sellest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte.

Valikkursus „Karjääriõpetus“ lõpuklassi õpilastele võimaldab käsitleda teemasid, mis kujundavad õpilastes huvi tööturul toimuva vastu, arendavad otsustamisvõimet ja valmisolekut elukestvaks õppeks.

Tunnivälise tegevuse käigus toimuvad projektipäevad koolis, õppekäigud, kutsepäevad ettevõtetes toetavad karjääriotsuste tegemist.

Karjäärinõustamisteenus tagatakse õpilasele, lapsevanemale ja õpetajale koostöös lähima nõustamiskeskusega.

Karjääriinfot vahendavad kooli raamatukogud.

Õpetaja töökava koostamise põhimõtted

1. Töökava on dokument, mille alusel toimub õppetöö tunnis. Õppetunnid toimuvad koolis või väljaspool kooli ekskursioonina või õppekäiguna. Töökava koostamine ja arendamine kuulub aineõpetaja pädevusse.
2. Aineõpetaja kujundab kooli õppekava alusel välja töökava, mis arvestab klassi omapära ja suundumust, kooli arengusuunda ja eripära, õpilaste vaimseid ja kooli materiaalseid ressursse.
3. Aineõpetaja töökavas täpsustatakse kooli õppekava üldosas ja ainekavas esitatut, arvestades konkreetseid õpilasi, kasutatavat õppekirjandust ja materjale, õpetajatevahelist koostööd ning õppeaasta üldtööplaani.
4. Aineõpetaja töökavad on vormistatud õppeveerandite/ kursuste kalenderplaanina.
5. Aineõpetaja töökavas on õppesisu liigendatud ulatuslikumate õppeteemade järgi. Näidatud on olulisemad alateemad, käsitletavat põhimõistet, kasutatavad meetodid, õppekirjandus jm õppematerjal; oodatavad õpitulemused ja nende kontrollimise/hindamise aeg ning moodused, täpsustavad märkused ja selgitused.
6. Kõikide õpetajate töökavad on üldjuhul koostatud ühtse struktuuri järgi. Ainekava ja õpetaja töökava alusel kavandab õpetaja eelnevalt iga konkreetse õppetunni kava. Kuidas õpetaja õppetunni kava koostab, on õpetaja valida. Õpetajate töö sisukust hinnatakse sisekontrolli käigus vastavalt sisekontrolli plaanile.
7. Töökavad esitatakse elektrooniliselt, salvestades need kooli infosüsteemis vastavasse kausta.

Klassijuhatajatöö eesmärgid

Klassijuhataja töö põhieesmärk on klassi kui terviku kujundamine eakohase ühistegevuse kaudu ning üksteist toetava õhkkonna loomine. Koostöös huvijuhi ja aineõpetajatega on klassijuhataja töö eesmärgiks õpilase igakülgne arendamine.

Klassijuhataja täidab järgmisi tööülesandeid:

- 1) klassikollektiivi ühtlustamine;
- 2) õpilaste õpitulemuste, käitumise ja koolikohustuse täitmise jälgimine;
- 3) õpiraskuste, koolikohustuse mittetäitmise, käitumisprobleemide ilmlemise korral sotsiaalpedagoogi, psühholoogi, õppealajuhatajaga probleemide ja konfliktsituatsioonide lahendamine;
- 4) vajadusel õpilaste ja lapsevanemate nõustamine õppimist ja käitumist puudutavates küsimustes;
- 5) koostöö loomine, hoidmine ja arendamine kodu ja kooli vahel;
- 6) lastevanemate koosolekute korraldamine vähemalt üks kord õppeaasta jooksul, vajadusel aineõpetajate kaasamine;
- 7) arenguveestluste läbiviimine;
- 8) õpilaste huvide, võimete, püüdluste väljaselgitamine ning vajadusel nende abistamine edasiõppimisvõimaluste leidmisel ja suunamisel kooliväliste harrastuste leidmisel.

Klassijuhataja esitab ühe korra poolaastas töö kokkuvõtte, kus kajastub

- töö klassiga – üritused, kasvatuslikud teemad,
- töö lastevanematega – koosolekud, arenguveestlused, üritused.

Klassijuhataja õppeaasta lõpuaruandes kajastub:

- klassi üldiseloomustus,
- koolikohustuse täitmine,
- kasvatusstegevus,
- õpilaste saavutused,
- huvitegevus.

Õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

1. VMG õppekava on avatud muudatustele ja täieneb pidevalt. Arvesse võetakse ettepanekud, mis tulevad õpetajate ainerühmade töö tulemusena, lastevanemate üldkoosoleku ja hoolekogu poolt tehtud ettepanekuid.
2. VMG õppekava uuendatakse ja muudetakse lähtudes riiklikust õppekavast ja kooli arengukavast, pidades silmas piirkonna vajadusi ning kooli töötajate, vanemate ja õpilaste soove ning eesmärgi saavutamiseks vajalikke ressursse.
3. VMG õppekava arenduse tegevuskava on kooli üldtööplaani osa.
4. Kooli õppekava koostamise ja arendamise demokraatliku korralduse eest vastutab kooli direktor.